

Revision af Naturbeskyttelsesloven – L164 Forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3 beskyttede arealer

Landbrug & Fødevarer tager skarpt afstand fra et forbud mod at gødske, omlægge og sprøjte arealer beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3. Forbuddet er ikke et udtryk for en målrettet indsats for natur og biodiversitet, da det i høj grad vil omfatte kulturprægede arealer med lav naturværdi.

Forbuddet vil ikke nødvendigvis øge arealernes naturværdi, men vil tværtimod kunne forringe vilkårene for at lave naturpleje på arealerne og derved have en negativ effekt for de naturtyper, man ønsker at beskytte. Samtidig vil det give anledning til væsentlige omkostninger for de berørte landbrug og svække vækstpotentialet i fødevarerhvervet.

Forbuddet vil kunne have en meget negativ betydning for landmændenes generelle lyst til at indgå i naturprojekter m.v. – både større jordfordelings- og udtagningsprojekter og mindre naturforvaltningsprojekter. En udvidelse af konsekvenserne af en § 3 registrering vil blive opfattet meget negativt og vil være med til at øge lodsejeres frygt for at have natur på deres ejendomme.

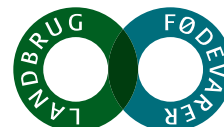
Hvis et forbud alligevel gennemføres, bør der udbetales fuld erstatning for de foreslåede rådighedsindskrænkninger samt sikres mulighed for fortsat at kunne opretholde naturpleje på arealerne. At forbuddet med dets markante rådighedsindskrænkninger gennemføres som erstatningsfri regulering forekommer dybt paradoksalt i lyset af, at der allerede er en udbredt enighed – både politisk og ikke mindst blandt både grønne organisationer og lodsejerorganisationer – om, at lodsejere som udgangspunkt skal kompenseres for rådighedsindskrænkninger. Dette gælder fx både i forbindelse med vådområdeindsatsen, i forbindelse med etablering af BNBO'er og i forbindelse med udtagning af landbrugsjord for at opnå klimamål.

Økonomiske konsekvenser

- Et forbud mod gødskning og sprøjtning vil indebære en markant indskrænkning i den nuværende råderet over arealerne og vil betyde, at arealerne i vid udstrækning mister deres dyrkningsmæssige værdi.
- Der er ofte tale om produktive arealer med permanent græs, som blandt andet bidrager til en sikker og stabil forsyning med grovfoder af god kvalitet på kvægbedrifter. Et forbud mod gødskning og sprøjtning vil reducere udbyttet og forringe foderkvaliteten markant, og dermed give anledning til et betydende tab for de berørte bedrifter. Der vil være tale om både et årligt driftstab, lige som der ske en forringelse af arealernes værdi. Miljø- og Fødevarerministeriet vurderer, at der vil være et årligt driftstab på op mod 40 mio. kr. pr. år. I forbindelse med behandling af et tilsvarende lovforslag i 2014 vurderede Naturstyrelsen, at det ville give et værditab for erhvervet på 1,17 mia. kr.

Begrænset natureffekt

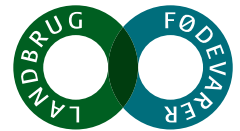
- Et forbud mod gødskning og sprøjtning vil direkte svække incitamentet til at tage høslæt og afgræsse arealerne, med den konsekvens at plejen af en række arealer ophører eller reduceres til et minimum. Dette vil kunne medføre en forringelse af den naturmæssige værdi af arealerne.

- Dette vil kunne betyde, at arealerne skifter karakter fra den nuværende lysåbne tilstand og fx gror til i høje urter eller lign. Arealerne vokser derved ud af den naturtype, de er registreret som, og ind i en anden beskyttet naturtype eller helt af ud beskyttelsen. Forbuddet er således ikke en målrettet beskyttelse af eksisterende natur (enge), men vil i mange tilfælde medføre helt nye naturtyper fx moser, hvilket ikke fremgår af lovforslaget.
- I forlængelse af dette er det yderst u hensigtsmæssigt, at der ikke i forbindelse med forbuddet er påtænkt tiltag, der kan sikre en fremadrettet forvaltning af de berørte arealer, idet dette er grundlæggende for at kunne sikre, at den ønskede naturtilstand og -værdi opnås.
- En stor del af de berørte arealer er kulturprægede arealer, hvor naturværdien må forventes at være ringe. SEGES har lavet en analyse, der viser, at 56 pct. af de berørte arealer har en HNV-værdi under 5. Det betyder, at der er lav naturværdi på arealet. HNV-værdien fastsættes ud fra en række indikatorer og kan ligge fra 0-13, hvor 13 indikerer den højeste naturværdi.
- Som tilskudsordningen til pleje af naturarealer er i dag, skal et areal have HNV på 5 eller derover for at kunne få tilskud. Det betyder, at en stor del af de berørte arealer fremover ikke vil kunne få tilskud til naturpleje, og derfor vil de ikke blive afgræsset.
- Hvis det fremover skal sikres, at disse arealer plejes med afgræsning eller høslæt vil det forudsætte, at der afsættes markant flere nationale midler til naturpleje, således at grænsen sænkes for, hvornår et areal kan modtage tilskud. Der bør afsættes ca. 60 mio. kr. ekstra årligt, hvilket vil kunne sikre pleje af op mod 30.000 ha.
- Idet forbuddet i høj grad vil ramme arealer med en lav naturværdi, er der ikke tale om en målrettet indsats for natur og biodiversitet. Det er ikke de gødskede enge og strandenge, der rummer den mest sårbare natur eller har det største umiddelbare potentiale i forhold til at sikre og øge biodiversiteten. Det ville give langt mere natur og biodiversitet for pengene, hvis ressourcerne blev brugt målrettet på en indsats på arealerne med højere naturværdier.

Betydning for fremtidig naturindsats og retssikkerheden

- Forbuddet vil kunne have en meget negativ betydning for landmændenes generelle lyst til at indgå i naturprojekter m.v. – fx udtagning af landbrugsjorder m.v. som der netop er afsat midler til på finansloven, og som spiller en helt central rolle i forbindelse med klimaindsatsen.
- Mange af de berørte arealer vil have opnået eller opretholdt den nuværende beskyttelsesværdige naturtilstand som følge af en aktiv naturplejeindsats på arealerne. Lodsejere vil således med forbuddet opleve, at den hidtidige indsats nu "belønnes" med en markant rådighedsindskrænkning. Samtidig vil forbuddet blive set som endnu et forbud, der rækker ud over den oprindelige intention med en given beskyttelse, og som på den måde indskrænker landmandens råderum ved "salami-metoden" uden erstatning. Dette vil uden tvivl blive opfattet meget negativt og vil være med til at øge lodsejeres frygt for at have natur på deres ejendomme.
- Forslaget er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt. Der er tale om et vidtgående indgreb i råderetten over arealerne. Men arealerne er alene vejledende registreret (ofte alene via luftfoto) på baggrund af en ikke udtømmende beskrivelse i en vejledningstekst, som netop kun sigter på,

at registreringen skal være vejledende og ikke umiddelbart få retsvirkning.

- Forslaget udgør en væsentlig ændring af de oprindelige intentioner i loven fra 1992 og bør som minimum ledsages af en revision af loven, og herunder en opdatering af registreringsvejledningen, så der udstikkes stringente retningslinjer for, hvornår et areal er beskyttet, og hvornår det ikke er.
- Det må forventes, hvis forbuddet gennemføres, at der vil komme et stort pres på kommunerne, da de er forpligtet til at oplyse lodsejere om, hvorvidt et areal er § 3 beskyttet. Det vil være helt nødvendigt for lodsejere at få klarhed om, hvorvidt et areal er omfattet af beskyttelsen og dermed et gødskningsforbud, da det vil kunne have store økonomiske konsekvenser.

Landbrug & Fødevarer opfordrer på baggrund af ovenstående til, at lovforslaget trækkes tilbage og erstattes af en mere målrettet naturindsats med fuld kompensation for rådhedsindskrænkninger.

Hvis man ønsker at gennemføre et forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning, bør der gennemføres en række justeringer af lovforslaget således, at der gives fuld erstatning for de planlagte rådhedsindskrænkninger.

Subsidiært bør der som minimum udarbejdes klare og forudsigelige retningslinjer for, hvornår en lodsejer enten kan eksproprieres jf. lovforslagets § 59a eller få dispensation fra forbuddet jf. § 4, stk. 1. på en måde så det sikres, at ingen lodsejere alene skal bære omkostningerne ved en rådhedsindskrænkning, der omfatter mere end x ha.

Tilpasningerne af lovforslaget bør omfatte en målretning af lovforslaget, der fx undtager ferske kulturrenge, som det også er foreslået af blandt andet KL. Der vil ofte være sammenhæng mellem arealer med lav naturværdi og høj økonomisk betydning, så det vil være en betragtelig målretning af lovforslaget, hvis der indføres en differentiering af beskyttelsen, der betyder at de mest kulturprægede arealer ikke omfattes af forbuddet. Dette kan enten ske som en ændring af beskyttelsen i § 3, således at kulturrengene ikke længere omfattes af beskyttelsen, eller ved at lave et differentieret beskyttelsesniveau, hvor kulturrengene friholdes fra forbuddet mod gødskning og sprøjtning.

Endvidere bør der etableres en tilskudsordning på baggrund af nationale midler, der kan sikre fortsat afgræsning, hvis det kommercielle herfor grundlag fjernes og herved sikre, at naturværdierne på arealerne udvikles og bevares. Det er dybt problematisk, hvis staten indfører de foreslåede restriktioner for at øge naturkvaliteten af arealerne uden samtidigt at understøtte, at arealerne reelt set kan opnå en højere naturkvalitet.